

BAĞDEZ

ԳՆԱԴՏԵՐ

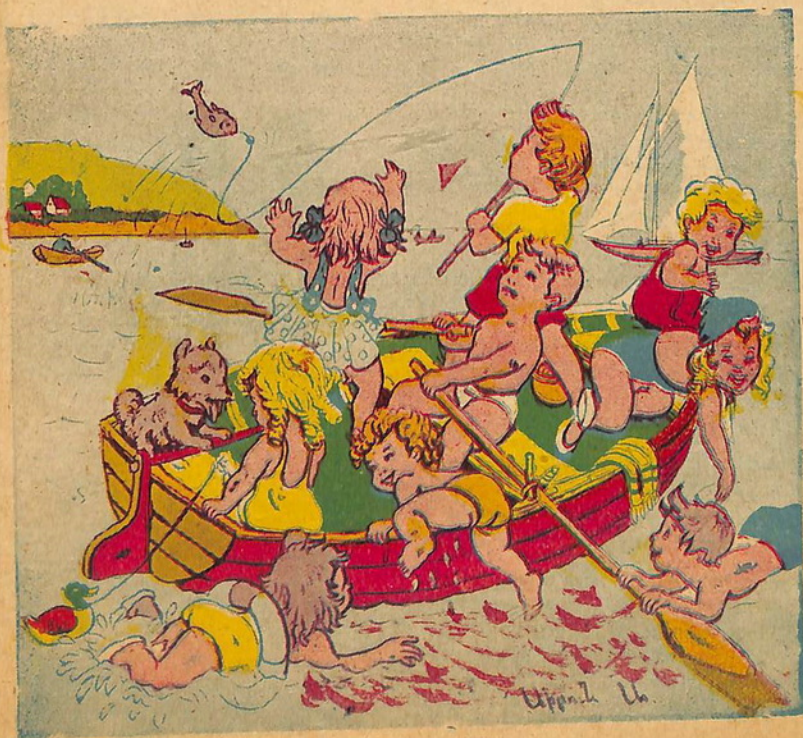
Pedagojik Çocuk Gazetesi

ԽՐԲԱԳԻՐԼԵՐ ՏԻԿԱՐԱՆԵՆՈՒԻ ՏՕՐԲԻ ԷՕՁԵՐ
ԱՏՐԻՆԷ ՏԱՏՐԵՆՆ
ԸՆԳԱՐԱՐԱՏ ԹԵՒԵՆՆ

Yıl 4 — No. 68 — 1 Ağustos 1950

ԳԵԳ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 68 — 1 09-00800 1950

ԳԻՆ 25 ԶՐԻՒՆ **K. Bogharian**

2039
2039

“ BARDEZ ” - Şimdilik her ayın birinde intişar eden çocuk dergisi

Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden: PAKARAT TEVYAN
İdarehane ve basıldığı yer Saffetipaşa sokak No. 8 Ebussuut caddesi
V A R O L Matbaası — İstanbul

“ ՊԱՐԵԶ ” Մանկաքերք, առ այժմ կը հրատարակուի ամեն ամսուս մեկին: Խմբագրական եւ վարչական ամեն գործի համար դիմել **ԲԱԳԱՐԱՏ ԹԵԿԵԱՆԻ** Խմբագրութեան հասցեով:

Բաժանորդագրութիւն տարեկան 7 ոսկի: Պատճառով բաժանորդագրութիւն տարեկան 10 ոսկիէն սկսեալ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՑԷ: Սահմանափակաւ փողոց բիւ 8, Էպուստուոս հասցեայ վ. Ա. Բ. Օ. Լ. սպարաւ Անգարա հասցեսիւ կողմէն, Սիբիւրի:

Խմբագրատուն կարելի է հանդիպիլ **Զորեպարքի եւ Ուրբաթ օրեր** **ՀԱՅՌԱԶԱՅՆ** 24743
միայն ժամը 2ին վերջ:

ԱՆԻՒՆ ՓԱՅՆՈՒՆ ՁՈՒԿԸ

Ինչ աղաք, չնիկն ալ հետ առնելով
Նաւակով մը իջեր էին կապոյտ ծով.
Ծովազգեստով, տակը փայլուն արեւին
Զուկ կ'որոտային, կը քաշէին նաւուն թին:

Ժիր չնիկը թաթիկներով բռնած զեկ,
Կ'ուզէր նաւը, իր կրցածին չափ աղէկ.
Իսկ անոր դէմ ընկերուհին ալ փոքրիկ
Առասանով կը լողցնէր իր բազիկ:

Մինէն, Արան ու փորձ լուրորդը Մամակ
Նաւակին շուրջ կ'ընէին պէսպէս կատակ,
Մինչդեռ Նորին նաւակէն փար կախուած ծով,
Զուր կը նետէր լուրորդներուն ափիկով:

Պատիկ Հայկն ալ, նստած նաւուն ցուկին
Շատ կ'ըրօսներ շարժումներով ժպտաղին,
Երբ Սուրենին կարթին հասաւ շատ խոշոր
Զուկ մը փայլուն, որ կը շարժէր պոչն ու փոր:

Փոքրիկ Անին զայն տեսնելով թուաւ վեր
Կարթին ծայրէն ձուկն առնելու անհամբեր,
Պիտի խնար անտարալոյս ինքը ծով
Եթէ երուանդ չպաշտպանէր զայն թիով:

Լողանքէն վերջ, երբոր դարձան անոնք առն
Անին չուներ անաջատան դէմքը ժպտուն,
Փայլուն ձուկը ալ չէր շարժեր պոչ ու փոր
Իր ափին մէջ կը քնանար անշունչ, խո՛ր...:

ԲԻԼԻԼԻԿ

Մ Ո Ւ Կ Ը

Ե Ի Դ Ա Շ Ն Ա Կ Ը

Գրեց ԿԱՊՈՏ ՆԱՆԻՆ

Սիրարփի շատակեր աղջիկ մըն էր, մանաւանդ շատ կը սիրէր առնուղէն, շաքար և տուրմ։ Մայրը կը շուարէր և ամէն բան կը պահէր անկէ։

Օր մը, դարմանալի բան մը պատահեցաւ։ Սիրարփի նոր սկսած էր դաշնակի դասի և շատ ալ կը սիրէր նուագել։

Օր մը, դպրոցէն վերադարձին երբ դասերը սորվեցաւ, ուզեց դաշնակ նուագել։ Սակայն, դաշնակը վերը հիւրանոցը կը գտնուէր և այդ օր մայրիկը տունը չէր։ Սիրարփի առիթէն օգուտ քաղելով, նախ ուսանալու համար շաքար փնտոցէ։ Բայց ոչ մէկ տեղ յաջողեցաւ պատահ մը տուրմ (շօքօլա) և կամ շաքար զետնել։ Յուսանաւ վեր ելաւ և ուզեց գոնէ դաշնակ նուագելով մոռնալ իր շատակերութիւնը։ Վերը լսեց դաշնակի ձայն մը։

— Զարմանալի բան, ո՞վ կը նուագէ, տունը մէկը չկայ, ըսաւ ասի։

Բայց անվախ էր, դուռը բացաւ, մարդ չկար, դաշնակին կախարիչը գոց էր։ Բայց նորէն կ'իմանար դաշնակին սանդղեքուն անկանոն ձայնը։ Դաշնակին մօտեցաւ, կախարիչը բացաւ, ինչ տեսնէ... մուկ մը ցատկեց վար։

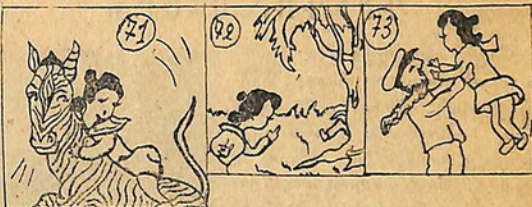
Յետոյ... ուրիշ բան մըն ալ։ Ի՞նչ, դիտեք. հոս հոն ցրուած շաքարներ և շաքարամանն ալ պատրաստ։

— Ա՛խ, խորհեցաւ Սիրարփի, իմ պատճառաւ, մայրիկս շաքարը հոս պահէր և մուկն ալ դանտեր կերեր և կըցածին չափ։

Իրիկունը պատմեց մօրը այս դուարձալի պատահարը և խոստացաւ շատակերութիւն չընել։ Ու մայրիկն ալ աշխուս դաշնակին մէջ չպահեց շաքարը։

Աղջտիկներու պատմութիւնը

ԱՐԿԱԾԱԼԻՑ ԶԱՄԲՈՐՆՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

71.— Աչքբացիկ երեցաւ վերջապէս, վագերածիկ մը վրայ հեծած։ Երկու եղբայրները Սիրունիկ եւ Խորտիկ զայն վար առին ու սկսան հարցնել թէ ո՞ւր էր։

72, 73.— Աչքբացիկ սկսաւ պատմել ու ըսաւ.

— Ես ալ ձեզի պէս ծառին տակ տեսայ երկար մօրուր մը ու երկար սրունքներ։ Թէեւ վախցայ, բայց մօտեցայ, ու յանկարծ ինկայ գիտէ՞ք որուն թեւերուն մէջ։ Փոթորիկի բռնուած մեր նաւուն նաւապետին գիրկը ինկայ։ Ինծի ըսաւ թէ հրաշքով ազատած էր։ Ալիքները գինքը նետած էին մեր կողմին միւս կողմը։

74.— Նաւապետը ինծի ըսաւ թէ իր նաւէն երկու բան մնացած էր միայն։ Ձեր տեսած այն տախտակը որուն վրայ գրուած էր «Պոպալալ» բառը, ու մէյ մըն ալ սա տապալը։

75.— Այս տապալով ծառեր կտրելով շինեմ ի նաւակ մը, եւ չապիկն ալ կախին անցուցնեմ և իբր առագաստ։

76.— Աչքբացիկ կը շարունակէր պատմել ըսելով. «Նաւապետը կըցածին չափ տեղաւորուած էր կողմին մէջ։ Իրմէ խնդրեցի որ փնտոնը մեր անառակ ծագ փողը մուկիկը։ Փնտոնեցի որ զայն գտանք մէկ ոտքը կտրած վիճակով։ Խեղճը կը պոռար. ոտքը կապեցի եւ խնամեցի»։

77.— Աչքբացիկ կը շարունակէր պատմել ըսելով. «Շատ ուշ էր. գիշերը հոն մնացի, յաջորդ առտու նաւա-

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

Գրիգոր պատկերին մէջ ներկայացուած փառաւոր մարդը, Գրիգոր Օտեան, մեռած է 50 տարի առաջ, Բարիզի մէջ։ Անիկա ամիրայի մը զաւակն էր։ Ամիրա կը կոչուէին առկէ հարիւր տարի առաջ ապրող հարուստ ու ազնեցիկ մարդիկը։ Սմիրա մըն էր նաեւ Զարուծիւն Ամիրա Պէգմեան, որ շինած է մեր Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցը, Մայր եկեղեցին, Գումգարուի Դուրսի եկեղեցին, Գարթալի Ս. Նշան եկեղեցին եւ դեռ շատ մը դպրոցներ։

Գրիգոր Օտեան պատկուց լաւ ուսում սորվեցաւ, ու մեծնալէն ետք մեծ պաշտօններ կատարեց արեւ ատենուան թուրք կառավարութեան մէջ։

Գրիգոր Օտեան կարեւոր ազգային յորձեր ալ կատարեց։ Անիկա, իրեն պէս զարգացած բանի մը անձերու հետ գրեց ու պատրաստեց Ազգային Սահմանադրութիւն կոչուած օրէնքը, եւ կառավարութեանն ալ վաւերացնել տուաւ զայն։

Մինչեւ այսօր մեր եկեղեցիները, Հիւանդանոցը, կրօնաւորները, Թաղական Խորհուրդները կը կառավարուին եւ կ'ընտրուին այդ Ազգ. Սահմանադրութեան օրէնքով։ Մեր Պատրիարքն ալ կ'ընտրուի Ազգ. Սահմանադրութեամբ։

Գրիգոր Օտեան շատ բտրի ու շատ աղքատասէր անձ մըն էր։ Անիկա շատ լաւ գիտէր թուրքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներն ալ։ Ֆրանսայի մէջ ալ շատ սիրուած ու յարգուած անձ մըն էր եւրոպացիներուն կողմէ։

Գրիգոր Օտեան շատ կը սիրէր գրողները, բանաստեղծները։ Ինք ալ գրած է շատ մը յօդուածներ։ Անիկա շատ անգամ պաշտպան եղած է ուսում առնող աղքատ տղոց, զանոսք մեծ վարժաւ աններ ղրկելով որպէս զի ազգին օգտաւ ար մարդիկը ըլլան։

Դուք ալ երբ մեծնաք, Գրիգոր Օտեանի պէս պաշտ, օգտաւար ու զարգացած մարդ մը պէտք է ըլլաք։

Հիմա զիս նստեցուց իր վագիւածիւրէն մէկուն վրայ, եւ հաւայ ծնր քովը։

78, 79.— «... Իսկ նաւապետը ինծի ըսաւ թէ երբք օր վերջ պիտի գայ մեզի, կղզիին շրջանը ընկնով իր շինած նաւակով։ Ան իր հետ պիտի բերէ նաեւ Ծուլիկ փիղը, բանի որ անոր ոտքը կտրուած ըլլալով չի կրնար քաշել, ու չի կրնար ալ ծի նստիլ։ Տոբքը հիմա նաւապետին կը սպասէին։

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

Առաւօտէն ի վեր դաշտերուն մէջ խաղալէ ետք, երեւանդ տուն վերադարձաւ քրոջը հետ, կէսօրուան ճաշին համար։

— Լաւ զուարմացա՞ք, հարցուց մայրը անոնց։

— Այո՛, մայրիկ, պատասխանեց զուարթութեամբ երեւանդին ըստրը Նարդուհի. մինչեւ վերջը կանաչ խոտերուն վրայ քախալ նետեցինք ու գլտորեցանք։

— Զեք զուարճութեան համար գոհ եմ։ Բայց ուրիշ բանի մը համար շատ դժգոհ եմ, ըսաւ մայրիկը։

— Ինչո՞ւ, ի՞նչ ըրի՞նք որ, զարմացան ըստր եղբայր միաբերան։ Մենք ոչ որ անհանգիստ ըրի՞նք, վագեցինք, նըստեցանք, գլտորեցանք ու քախալ նետեցինք։

— Դժգոհ եմ, որովհետեւ չէք սորված տակաւին հայերէն լսօսիլ։ Թախալ նետել ի՞նչ կը նշանակէ, ատոր հայերէնը չկա՞յ միթէ։

Երկու տղաքը պահ մը գլուխիկոր մնալէ վերջ ըսին.

— Բայց, սիրելի մայրիկ, թախալին հայերէնը չենք գիտեր որ գործածենք։

Մայրիկը ժպտեցաւ ու շոնելէ վերջ անոնց գլուխը, ըսաւ.

— Թախալին հայերէնն է կըմպօշտիկ։

— Ինչ սիրուն բառ է, կարծես թէ ըսուած ատեն իսկ թախալ կը նետենք, ուրախացան տղաքը ու կրկնեցին երեք անգամ։

— Կըմպօշտիկ, կըմպօշտիկ, կըմպօշտիկ։

ՖԻԱՆՍԱՑԻ ԳԻՏՈՒՆԻ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1930 թն, աշխինքն 20 տարի առաջ, էլ թիւն վաստի անուշով ֆրանսայի պետուն մը, ուզած էր արեւը ծագելէն առաջ, արշալոյսի լոյսը յառաջ բերել: Երբ ծագեցաւ երկրորդ շամաշ խորհային Պատերազմը, էլ թիւն վաստի ջանաց լուծել այս խնդիրը: Նոյն խկ երբ գերմանական բանակները Ֆրանսա մտած էին, կնոջը հետ իր փորձերը չարունակեց ան, հաւատակ ուր թշնամիները կը կտակածէին իրմէ:

Պատերազմը սկսելէն առաջ վաստի մինչեւ Հիւսիսային Իսկու ճամբորդութիւն մը ելնելով, հիւսիսային մասին ուսումնասիրութիւնները ըրած էր: Անկէ վերջ գացած էր մինչեւ Ալբերիկան Մեծ Անպատը և հոն ալ քննած էր երկիրքի երկուքի սրբը:

Վաստի սպէս կ'ըսէր.

— Երկրէն թերեւ հարիւր քիլոմէթր, նոյն խկ հազար քիլոմէթր հոտը, կան կազի հիւլէներ, որոնք կը լուսաւորուին արեւին կողմէ:

Ան, երկիրքին լուսաւորուած խաւերը կը փտտէր գործիքով մը, որ խիտ կը շտտցնէր երկարական ուրը:

Վաստի նախ այդ տեսակ խաւ մը դասւ երկիրէն 80 քիլոմէթր հեռաւորութեան մը վրայ: Յետոյ դասւ ծովուն մակերեսէն 1100 քիլոմէթր հեռուն ուրիշ խաւ մը: Վաստի սպէս կը մտածէր. «Եթէ այս մասնիկները կը լուսաւորուին արեւուն միջոցաւ, կարելի պիտի ըլլայ ուրեմն նոյնպէս լուսաւորել զանոնք երկիրէն անոնց գրկելով ասոնց նման լոյսով»:

Պատերազմին հրատարակուելը և Ֆրանսայի պրաւումը ընդհատեց Վաստի հետազոտութիւնները: Որովհետեւ անոր թէքնիք գործիքներուն ամէնէն կարեւորները կը գտնուէին Ֆրանսայի մեծ գիտարանին մէջ: Դիտարանը պրաւուած էր Գերմանիոնէն: Վաստի հետազոտութիւնները ձգելով ընդունած էր Սորպոնի Համալսարանին մէջ իրեն առաջարկուած ուսուցչական պաշտօնը: Բայց խելով միտքը ամբողջ այդ հետազոտութիւններուն վրայ ըլլալով, բնաւ հանգիստ չէր ընել և Գերմանիոնէն ձեռքէն գործիքները պատկերաւ միջոցներ կը փնտէր: Վերջապէս օր մըն ալ ամբողջ քաջութիւնը

հաւաքելով գիմեց գիտարանը գրառող կերման սպային:

— Ես Սորպոնի մէջ ուսուցիչ եմ, ըսաւ անոր: Բայց զանոնք լաւ տալու համար շատ քիչ գործիքներ ունիմ ձեռքս: Եթէ թոյլատրէք դիտարանէն գործիք մը առնիմ:

Սպան նայեցաւ այդ պզտիկ գործիքին և հարցոց.

— Այս գործիքը ինչի՞ կը ծառայէ:

— Այս գործիքը օգին խաւաւութեան աստիճանը հափելու կը ծառայէ, պատասխանեց Վաստի:

Գերման սպան քննելէ յետոյ սպայիկէ չիւնուած այդ գործիքը, անկարեւոր բան մը կարծելով, զայն Վաստիի առաւ:

Վաստի այդ ինակագին գործիքը առնելով Սորպոն վաղեց: Անոր շնորհիւ պատերազմի տեսողութեան, կնոջը հետ շարունակեց ան իր հետազոտութիւնները: Պատերազմէն վերջ ալ աւելի ուժ տուաւ իր աշխատութիւններուն: Այսօր ան իր ձեռքին մէջ ունի երկիրքի լուսաւոր խաւերու մասին շատ մը ծանօթութիւններ և ծրարչիւններ և եռանդով կը շարունակէ իր աշխատութիւնը:

Ի Ն Զ ՈՒ Զ Ե Ն Խ Ե Ղ Դ ՈՒ Ի Ր

Տղա՛ք, ուշադրութիւն ըրած էք անշուշտ որ սագերը, բաղերը և ասոնց նման կարգմը որիւր ջրային թոյուններ կը մտնեն լինելու, մահիճներու մէջ: Զուրին վրայ կը պտտին: Անոնք ջուրին տակ չեն երթար, որովհետեւ անոնց փետուրները ջուրէն չեն թրջուիր: Եւ, չոր կը մնան, հետեւաբար չեն ծանրանար եւ թեթեւ մը կը միան ջուրին հերքը: Անոնց սագերը եւ փետուրները ծեփուած են մասնաւոր իւրով մը: Այդ ծեփին շնորհիւ է որ ջուրի թռչուններուն փետուրները ջուրէն չեն թրջուիր:

Վերջեւ Ամերիկայի մէջ զարմանալի փորձ

մը ըրած են, ճահիճի մը ջուրին մէջ տեսակ մը զեղ թափելով, այդ ջուրը աւելի թեթեւ, աւելի նուրբ, աշխինքն աւելի թափանցող դարձուցած են: Այն սագը որ առաջին անգամ եկած է լողնալու այդ ջուրին մէջ, մէկ երկու վայրկեանէն սկսած է տապալկել. «Գուռ, գուռ» պոռալով սարսափածար: Եթէ անիւջապէս դուրս չհանէին զայն ջուրէն, պիտի խեղդուէր խեղճ կենդանին: Ինչո՞ւ, գիտէք, որովհետեւ ջուրը աւելի հոտուն, աւելի թափանցող դառնալով թրջած էր սագին փետուրները եւ զայն ծանրացնելով ջուրին տակ քշած էր:

Գրեց՝ ՍԲՄԻԿ ՄՕՐԱՔՈՅՐ

Զարմին է եւ Գոհարիկ երկու բոլորքը էին։ Անոնք շատ կը սիրէին զիրար, բայց շատ ալ տարբեր էին իրարմէ բնատրուածքամբ։

Զարմին է 12 տարեկան էր։ Ունէր սեւ մազեր եւ սեւ աչուկներ։ Ան կը գոհմաւոր պզտիկ բաներով ալ ու եռանդով կ'աշխատէր, կը մազլցէր ծառերուն վրայ, կ'օգնէր տնական գործերու։

Գոհարիկ երկու տարու պզտիկ էր բրոնզին։ Ունէր ան շատ փափուկ դիմագիծեր։ Երկինքի գոյնը ունէին իր աչքերն եւ դեղին էին գանգուր մազեցը։ Անոր ամենամեծ հաճոյքն էր վայելչօրէն հագուել եւ ընել խելքին փայծը։ Խաղը կը նախընտ իջր աշխատութեան, հայելիներուն մէջ կը հիւանար իր աղուոր սիրուն դժմքին վրայ։ Որովհետեւ կամրի ոյժը կը պաշտէր իրեն, դժուարաւ կը դիմադրէր իր տարիքին փորձութիւններուն։

Բայց ունէր նաեւ անուսին պէս գոհար սիրտ մը։ Մեծ վեհանձնութիւն ցոյց կուտար ամէն անգամ որ պէտքը ըլլար օգնել դժբախտի մը։

Օր մը իրենց մայրը որոշեց այցելութեան երթալ Սրբուհիին, որ իրենց բնակարանէն բաւական հեռու գիւղ մը կը բնակէր։

Սրբուհի Գոհարիկին ստնտուն էր։ Ութը տարիէն աւելի խնամած էր աղջնակը։ Անմոռանալի էր անոր ցոյց տուած անձնուիրութիւնը։ Գոհարիկի անսահման սիրով մը կապուած էր անոր։

— Տարիի մօտ է որ չենք այցելած ազնիւ կնոջ, ըսաւ մայրիկը։ Երկու շաբաթէն պիտի տօնենք Գոհարիկին ծննդեան տարեդարձը։ Ի՛նչպէս կ'ըլլայ, եթէ երթանք այդ օրը անցընենք անոր մօտ։

Գաղափարը որանչելի էր։ Սրբուհիին գրեցին, բարի լուրը հաղորդելու համար իրեն։ Գոհարիկ տենդազին կը պատրաստուէր այդ գեղեցիկ օրուան։

Գիտէր ան որ հարուստ չէր Սրբուհի։ Խեղճ կիւր դժուարաւ կը մեծցնէր իր երկու զաւակները։ Որոշեց պարպել գանձանակը։ Անոր պարունակութիւնը պիտի նուերէր իր սիրելի կաթնաղան։ Որովհետեւ խնայասէր աղջիկ մը

չէր, պզտիկ գուժար մը միայն գտաւ գանձանակին մէջ։ Այդքանը բաւական սեպեց տակաւն այս անգամուան համար։ Ապագային աւելին ընել խոտացաւ ինքնիրեն։

Դրամը պահեց իր ձեռքով ասեղնագործած բաակի մը մէջ եւ անհամբերութեամբ սպասեց որոշուած օրուան։

Իրենց անձնական ինքնաշարժով պիտի երթային ստնտուն գիւղը։ Մայրիկը հրաւիրեց նաեւ իր քրոջ զաւակները, Սեպուհը եւ Արամը, որպէս զի ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։

— Կ'ուզեմ որ տարեդարձի այդ օրը ճշմարիտ տօնական օր մը ըլլայ, ըսաւ ան աղջիկներուն։ Ուրեմն, կատարեալ ազատութիւն կուտամ ձեզի։ Տեսնենք, ի՛նչպէս պիտի գործածէք այդ ազատութիւնը։

Տարեդարձին օրը, սովորական ժամէն շատ կանուխ ելաւ Գոհարիկ անկողնէն։ Առջի իրեկուրէն հանդերձալան հանած էր արդէն իր ամէնէն շքեղ շորագեղատը, փայլուն կօշիկները եւ մանեակ մը ու ապարանջան մը՝ որոնցմով շատ կը հպարտանար։

— Խե՛նթ ես դու, մարդ այդ ձեռով կը հագուի՞ ազարակ երթալու համար, աղաղակեց Զարմինը։ Ես կուտա՛ն հագուեստս եւ ասանալիներս պիտի հագնիմ։ Այսպէսով աւելի հանգիստ պիտի կրնամ վազկել։

— Ուզածդ հագի՛ր, ըսաւ Գոհարիկ նեղսրտած։ Մտոցա՛ր որ մայրիկը ազատ կը ձգէ մեզ այսօր։ Շատոնց է որ չեմ տեսած Սրբուհին։ Կ'ուզեմ որ իմ ամէնէն աղուոր հագուեստներովս տեսնէ զիս։ Գիտես թէ որքան կը սիրէ զիս։ Վստահ եմ որ պիտի հպարտանայ ինձմով։

Զարմին է ուսերը թօթուց եւ չպատասխանեց։ Մայրիկն ալ չկրցաւ զսպել զարմանքի շարժումը։ Երբ տեսաւ Գոհարիկին արդուգործը։ Բայց որովհետեւ խոտացած էր ազատ ձգել, ու եւ զիտողութիւն չըրաւ։

Սեպուհը եւ Արամ, բանաճանքով կը խնդային եւ շարունակ կը հեգնէին Գոհարիկին բացօթյա մետաքս շորագեղատը եւ զարդեղէնները։

Վերապէս ինքնաշարժին մէջ տեղադրուեցան։ Մայրիկն էր որ պիտի վարէր կառքը։ Զուարթ խումբը ճամբայ կ'աւելար։ Տղոցը շնորոգ քրքիչներուն մէջ բառորդ ժամուան ճամբայ մը կտրած էին արդէն, երբ մտան գիւղ մը, որուն տօնավաճառը ըլլալով հրապարակին վրայ մեծ բազմութիւն կը հաւաքուած էր։

— Հոս կանգ առնենք, մայրի՛կ, խնդրեց Գոհարիկ։ Շատ կը փափաքիմ մօտէն տեսնել տօնավաճառը։

— Լա՛ւ, ըսաւ մայրը, վար իջնենք, կը թոյլատրեմ որ փայտէ ձիերուն վրայ նստելով շրջան մը ընէք: Բայց, յուշանանք:

Ուրախութեան ճիւղերով չորս տղաքը ցատկեցին փայտէ ձիերուն վրայ եւ սկսան դառնալ մեծ բրդիներ արծակելով:

Երբ լմնցաւ շրջանը, ամէն մարդ վար իջաւ եւ պատրաստուեցան ճամբայ ելլել: Գոհարիկ աղաղակեց սակայն.

— Օ՛հ, մայրիկ, ձգեցէ՛ք որ սա աղուոր կրպակները աչքէ անցնեմ: Տեսէ՛ք, սա կողմն ալ վիճակահանութիւն կը քաշեն: Ի՛նչ կ'ըլլայ, մէկ թիւ մը քաշեմ, կարելի է սա արծանը կը շահիմ եւ Սրբուհիին նուէր կուտամ:

— Դրամդ ալտի վատնես, Գոհարիկ: Քսակդ պիտի պարպուի:

— Ո՛հ... ո՛հ... շատ չնչին է մէկ թիւին արժէքը եւ շա՛տ պիտի զուարճանամ:

Ոտանց պատասխանի սպասելու, Գոհարիկ վազեց թիւերը ծախողին մօտ ու դրամը երկարեց: Աւա՛ղ, բախտը չժպտեցաւ անոր: Ուզեց թիւ մըն ալ քաշել եւ այս անգամ շահեցաւ տղու մատանի մը, որ մեծ հաճոյք պատճառեց իրեն: Այս պղտիկ յաշողութիւնէն զինովցած՝ կրկին թիւ մը քաշեց եւ սպասեց, այսպէս թիւերը իրարու յաջորդեցին: Երբ վերջապէս տեսաւ որ հինգ շրուշնոց մը միայն մնացած էր քսակին մէջ, անխորհուրդ աղընակը մէկէն կանգ առաւ, կեռասի պէս կարմրելով:

— Զմնցա՛ւ, պոռացին Մարգրիէն եւ մանչերը, անհամբերութեամբ: Այսպէս ծնոքերնիս կապած քու հաճոյքի՛դ պիտի սպասենք, կը կարծես:

— Սյո՛ր... այո՛ր... մեկնելու ենք, ըսաւ Գոհարիկ իրարանցումով: Ուշ պիտի մնանք, Սրբուհի մեզի կ'սպասէ:

Մայրիկը, որ առանց բառ մը արտասանելու հետեւած էր այս տեսարանին, ժպտեցաւ եւ ինքնաշարժը շուտով ճամբայ ելաւ վերտին:

Ժամ մը փնդ հասան ստնտուին ագարակը: Բարի կիներ ուրախութեան բացազանչութիւններով քնդունեց զիրենք:

Ճաշի ժամը երբ հասաւ, բոլորը մէկ հաւաքուեցան սեղանին շուրջ: Սրբուհի տարիէ մը ի վեր կ'սպասէր այս այցելութիւնն: Մնանիկ որ միշտ մէկ կողմ դրած էր ինչ աղէկ բան որ ձեռքը անցած էր: Այսպէսով շատ աւատ եւ ախորժաբեր սեղան մը պատրաստած էր: Եւ սա՛յայն, անոր խօսակցութիւնէն կը հասկցուէր թէ նեղութեան մէջ էր: Հունձ-

ըր լաւ չէր եղած: Տղաքը հիւանդացած էին: Թուխները չէին յաջողած:

Երբ սեղանէն ելան, Սրբուհի Գոհարիկը տարաւ խոհանոցին մէկ անկիւնը եւ պահարան մը բացաւ խորհրդաւոր կերպով: Հոնկէ դուրս հանեց խնամով կապուած ծրար մը եւ աղջնակին երկարեց զայն:

— Ա՛ռ, սիրունիկ աղջիկս, ըսաւ գուրգուրազին: Աս միայն կրցայ գնել դրամիս մնացորդովը: Կը յուսայի աւելի բան մը ընել, բայց հարկ եղաւ դեղեր եւ անկողին մը գնել նորածինիս համար:

Ազնիւ կիներ, խօսելով հանդերձ, բացաւ ծրարը, ու երբ ան հանեց փոքրիկ ներկի տուփ մը վրձնով միասին, ուրախութեան բացազանչութիւն մը արձակեց Գոհարիկ:

— Օ՛հ, ստնտու, ի՛նչ աղուոր է: Որքա՛ն բարի եւ:

Բայց մէկէն կարմրեցաւ եւ աչքերը արցունքներով լեցուեցան: Յետոյ բարձրաձայն սկսաւ լալ:

— Ի՛նչ կայ, նուէրիս չհաւնեցա՛ր արդեօք, հարցուց կաթնտուն խոռոված:

— Մի՛ մտահոգուիր, բարի Սրբուհիս, ըսաւ մայրիկը, որ ըմբռնած էր աղջկանը այս անակնկալ վիշտին պատճառը: Անգիտակցաբար սրանչելի դաս մը տուիր մեր սիրելի աղջկան: Քեզի անհրաժեշտ եղող շատ մը բաներէ զրկուելով է որ, այսօր հիւրընկալեցիր մեզ այսքան վեհանձնորէն եւ այս աղուոր նուէրը տուիր Գոհարիկին: Հիմա ան պիտի սորվի որ, ուրիշներուն տալու համար մարդ շատ մը բաններ պէտք է զրկէ իր սօղո:

— Վստահ եմ որ, մեր սիրական պղտիկը գիտէ արդէն այդպէս ըլլալը, յարեց Սրբուհի: Գործադրութիւնը որքա՛ն զիւրին է: Այնքա՛ն հաճոյք կ'զգայ մարդ տալով որ, առանց ցաւելու է որ կրնայ ինքզինքը զրկել շատ մը հաճելի բաներէ:

Այս բառերը կրկնապատկեցին Գոհարիկին հեկեկեանքները: Գեղջիկուհիին թեւերուն մէջ նետուեցաւ ան:

— Օ՛հ, ստնտու, գիտնա՛ս որչափ ապերախ եւ մոռացկոտ եղայ: Դեքէ զիս... Ապագային աւելի խոհական պիտի ըլլա՞մ:

Եւ որովհետեւ Սրբուհին զարմանքը երթալով կ'աւելնար, անոր պատմեց պատմութիւնը քսակին, որ արդէն շատ թեթեւ էր ու ճամբան ալ բոլորովին պարպուած էր, որովհետեւ չէր կրցած փորձութեան զիմարդի:

— Օ՛ն, օ՛ն, մի՛ ցաւիր, պղտիկ աղջիկս, ըսաւ ազնիւ կիներ: Խեղք տարիքին հետ է որ
(Ճար. Կարգալ 17րդ էջ)

ՄԱՐԳՐԻՏՆԵՐՈՒ ՈՐՍՈՐԴԸ

1895ին Հնդկաստանի ծովեզերեայ քաղաքներէն մէկուն մէջ կ'ապրէր կապրօ անունով մարգրիտներու որսորդ մը: Անոր համբաւը տարածուած էր բոլոր ծովեզերեայ քաղաքներուն մէջ: Ամբողջ կեանքը կ'անցնէր ծովերու տակ, հազարամէկ վտանգներով: Սակայն կապրօ, կինը և չորս զաւակները ապրեցնելու համար, սիրով և քաջութեամբ զեմ կը դնէր ամէն դժուարութեան: Բայց վերջին օրերուն, մարդուն գործերը ընտ լաւ չէին: Քանի, քանի տեղափոխուէր վտանգաւոր և խտրունէի ջուրերուն յատակը ինչո՞ւ էր, ջուրի հոկայ ճնշութիւն տակ: Հակառակ բոլոր ճիգերուն, հատիկ մը իսկ մարգրիտ չէր կրցած ձեռք անցնել:

Տօնական օրերը կը մօտենային, աղաքը պղտու կ'ուղէին, տունը գանազան ծախքերունէր, այլևս ո՛չ մէկ խանութ իրենց ապառիկ ապրանք կուտար: Կինը սկսեւ էր գոգոհել: Այս հոգերը կապրօն ծայր առնիման կը մտահոգէին: Գիշերները քունը կը վախճը ու երկար երկար կը անտնայ:

Առաւօտ մը, այդ քաղաքը անդլիական ընկերութիւն մը եկաւ, մարգրիտներու որսորդութեանը դրօշկուտ համար: Քարափ մօտեցած էր պլանիկ, սիրուն չողներու մը: Ծովեռնաէն քանի մը Անգլիացիներ եկան: Տեղացիները անոնց շուրջ լայն շրջանակներ կազմեցին: Ամէնքն ալ դործ կ'ուղէին: Անոնց մէջ, առաջին շաբթիւն վրայ կապրօն կար: Անգլիացիները շուտեւ էին: Հնդկներուն թողապետը, որ լաւ անգլիերէն ալ գիտէր, անմիջապէս անոնց ներկայացուց լաւագոյն մարգարտախոյզները, մասնաւորապէս կապրօն: Համար ըստ ան.

— Ասիկա մեր կապրօն է, որ ամէնէն փորձառու և ննարակաւ մարգրիտի որսորդն է:

Ուրիշ երկու հոգի եւս ներկայացուց:

Անգլիացիները շուտեւ ալ ձեռք սեղմեցին. մանաւանդ ուշադիր դիտեցին կապրօյի թուի, քայքայող զէմքը, հոկայ մարմինը:

Թաղապետին միջոցաւ, Անգլիացիները կապրօյի և իր ընկերներուն ըսին.

— Վաղը առաւօտ կանուխ, քարափ եկէք ու մեզի սպասեցէք:

Կապրօ ընծ ուրախութեամբ տուն գնաց: Տղաքը և կինը, կէս արթուն, կէս քուն, յուսանաւ կ'սպասէին:

Կապրօն, ուրախ զուարթ, սեղանին վրայ դրաւ մէկ անգլիական ոսկին:

Կինը և աղաքը ուրախութեան ճիչերով դիմաւորեցին զայն և դիտեցին կարմիր, վալլուն դրամը:

— Այլևս աղքատութիւնը վերջ գտած պիտի ըլլայ, աղաքս, ես պիտի աշխատիմ անգլիական ընկերութեան հաշուին, մարգրիտի որսորդութիւն ընելով, լաւ պիտի վարձատրուիմ: Վաղը առաւ կանուխ պարծի կ'սկսիմ:

Անոնք բոլորն ալ, այնքան երջանիկ էին որ, իրենց ուրախութենէն զրեթէ չի քնացան: Վերջապէս կէս քուն, կէս արթուն, առաւօտ եկաւ:

Կապրօն մ'ուրախութեամբ ելաւ, հաղուեցաւ, արտի զանակը և պաշտաւոր առաւ, համարուց իր չորս աղաքը և կինը, ու ճամբայ եկաւ: Միւս երկու ընկերներն ալ միացան իրեն ու քարափ պայցին:

Պարիկ մակուշիկ եւ մէջ, Անգլիացիները իրենց կ'սպասէին: Քիչ վերջ, ամէնքն ալ նստեցան մակուշիկը, որ կամաց կամաց սկսաւ հետանալ քարափէն:

Այդ միջոցին, Անգլիացի մը թարգմանին գոտնաւով ըսաւ.

— Եթէ ծովուն տակ, այս մարգրիտ կեանքին որ եւ է վտանգ պատահի, պատասխանատու չենք ըլլաւ: Այս պայմանը ըսէք իրենց: Այսանցի ջուրերը վտանգաւոր են, ծովուն յատակը լեցուն է ծովախիլ գազաններով: Անշուշտ, դուք ալ լսած էք թէ, քանի՜ քանի մարգրիտի որսորդներ զո՞ւ պացած են գլխաւոր (ախապոք) կոչուած ծովային ճիւղին: Անոնք շատ սարսափելի բաներ են, և անգամ մը որ իրենց երկար թեւերը փաթ թեւ մարդուն վրիկին, ա՛լ ազատութիւն չկայ: Ան կը ծծէ մարդուն արիւնը և կը մահացնէ:

Թարգմանը երբ Անգլիացիներուն ըսածը որսորդներուն հաղորդեց, անոնք քմեքմաղով ծպտեցան միայն: Տեղացիները շատ աւելի

Ծով իօած պահուն գլխաւոր
սանի մը սեռաւ...

յաւ գիտէին այդ ջուրերը և աւելի լաւ կը ճանչնային գիտտանին:

Կապրօն երբ յիշեց այդ սարսափազգու հրէշին անունը, վրան սարսուռ եկաւ, բայց նա չեցաւ իր դանակին, ու վստահութեամբ լեցուեցաւ:

Մակոյկը բաւական երթալէ վերջ, պոսի՛ խարանճերէ բաղկացած կղզեակի մը բացերը խորսիւցաւ:

— Ի՜նչ, բռտ Բնուի՛ցի մը, ի՞նչ տխուր փնտ է՝ մարդիւններէ Այս մասին չէ՞մ մարդերն հերք աւելի առաւ եւ:

Կապրօն նայեցաւ ծուրին, որ խոր և պզգաւոր էր, և բռտ թարգմանին:

— Ի՜նչ՝ անոնց որ ջուրը պոտոր է, ուստի կարելի չէ ծովուն խորք իջնել: Այս փնտիկ կարելի չէ մարդրիտ փնտռել, և թէ ջուրին այս առժամեայ պոտորութիւնը գիտտանին երբ բոյնին մօտ գտնուելու նշան է:

Անդրիպոյնները ընդգիծեցան այս խօսքերուն և բռն:

— Եթէ դուք կը վախճար, ձեր տեղը տասնհետակերտի որսորդ կրնա՞ք վարձել. չէ՞ որ դրամով է:

Կապրօնը երկու ընկերները մերժեցին ջուրին տակը իջնել և բռն որ աչգոյիս քայլ մը առնել՝ որոշապէս մահ կը նշանակէ: Կապրօն ալ պիտի մերժէր, բայց յիշեց կիներն ու զաւսնները, և բռտ Անդրիպոյններուն:

— Եթէ ողջ դառնամ, լաւ, իսկ եթէ մեռնիմ, դուք 10 անդլիական ոսկի պիտի տար ընտանիքիս: Եթէ այս պայմանը ընդունիր, կ'իջնեմ, եթէ ոչ՝ դուք գիտէ՛ք:

Պայմանը ընդունուեցաւ: Հալածակ միւս երկու ընկերներու աղաչանքներուն, Կապրօն որսի պաշտակը վիզը անցուց, զանակն ալ միտանի առաւ ու ծով նետուեցաւ իսկոյն, հաստ պարանի մը կապում չնայլ քար մը իջեցուցին մակույկէն, ջուրին տակը: Ջուրը շատ պոտոր էր և մութ: Պարանին թրթաւ ցումէն կ'հասկցուէր թէ ջուրը վեր կը հրէր Կապրօն և ան, քարին ծանրութիւնէն օգտուելով, կ'աշխատէր ջուրին տակը իջնել: Բոլորին աչքերը ջուրին տակ կը նայէին, բայց կարելի չէր բան մը տեսնել: Քիչ վերջ, պարանը ուժով մը քաշուեցաւ՝ ծովուն տակէն: Մակույկին մէջէն սկսան պարանը քաշել, սակայն չէին կրնար վեր հանել: Բոլոր ջանքերը պարտով կ'անցնէին: Անդրիպոյններուն դէմքերը ամպուէն լի սկսած էին: Ջուրը սկսաւ աւելի պոտորիլ, պարանը անխնայ թրթաւ: Տեղացի երկու մարդատառիկները սարսափով սկսաւն պոտայ Անդրիպոյններու երեսն ի վար:

— Ջուրի այս պոտորութիւնը ծովային հրէշին գոյութիւնը կ'ապացուցանէ, ձեր չաներուն համար խեղճ Կապրօն պիտի դռնէր:

Քիչ վերջ, պարանին թրթաղումը աւելի ստատկացաւ: Ջուրը կամայ կամաց կորմիլ սկսաւ:

Կապրօնի երկու ընկերները իրարու երես նայեցան և անխնայապէս իրենց զանաւները առնելով՝ ծով նետուեան: Անդրիպոյնները դարձան: Թարգմանը աննչ ըսաւ:

— Կապրօն շատ սիրուած է ընկերներուն կողմէ, թերեւս երեք հոգի կ'արեւման հրէշը սպաննէ:

Նոյն միջոցին, ջուրը ա'լ աւելի կորմրեցաւ և Կապրօն, անճանաչելի փնտի մը մէջ, ջուրին երեսը ետաւ: Անմիջապէս ազատարար զօրանքներ նետեցին: Կապրօն դժուարաւ թեւը անցուց: Անդրիպոյնները դժուարաւ մակույկին մէջ առին դայն: Մէկ թեւէն սեփ-սեւ արեւն կը վաղէր: Պառնկերէն, ան մարած էր: Միտան խնամել դայն: Այդ միջոցին, ջուրին երեսը տեսնուեցաւ գլխատանին թեւերը: Բզիկ բզիկ՝ Միւս ընկերները մէջտեղ չկային: Անդրիպոյնները երկին մտանո՞ղ՝ ծովուն նայեցան: Յանկարծ, ջուրին կարմրած մտկերտին վրայ երեւցան երկու միւս որսորդները, ահտեք հաղիւ չունչ կրնային տոնել: Դեր յաւ ջողեցան մակույկին մէջ առնել, երկուքն ալ վիրաւորուած էին:

Կապրօն ուշքի գալէ ետքը, Անդրիպոյններուն պատեց թէ ինչպէս կոռեցաւ ծովային սուկալի հրէշին հետ և յաճուեցաւ իր ընկերներուն շնորիւ վիրաւորել դայն: Անդրիպոյնները շնորհաւորեցին Կապրօնի և իր ընկերներուն քաջութիւնը, և դայն ընտանիքին մօտ տարին ու 31 անգլիական ոսկի նուէր տուին: Իսկ ընկերներուն ալ՝ տասնհինգական ոսկի: Կապրօնի կիներ և զաւսնները շատ յուզուեցան, բայց ան քանի մը օրէն տող-ջացաւ ու կրկին սկսաւ մարդրիտի որսորդութեան, նոյն անգլիական ընկերութեան մօտ:

ԱՆԴՐԵՆ ԷՕՁԷՐ

ՈՎ ՈՐ ԿԸ ՍԻՐԷ ԻՐ ԶԱՒԱԿԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԿԸՆԷ ԶԱՅՆ

“ՊԱՐՏԵՉ,,Ի

ԶԵՐ ՀԱՍՅԷՆ ԵՐԲ ԴՐԿԷՔ ՄԵԶԻ

ՄԻՇՏ ԿԱՆՈՒԱՌՈՐԱՐ Կ'ՍՏԱՆԱՔ

“Պ Ա Ր Տ Է Զ,,Ը

ԳԼՈՒԽ ԺԲ. Պ Ա Յ Տ Ե Ն Ի Ն

ԳԼՈՒԽ ԺԳ. ԵՂԵԻՆՆԵՐՈՒ ՎԻԼԼԱՆ

«Անձնակները եւ ճաշարարը միայն կը բաւեն, պատասխանեց ըմբիկ Սեթեան: Պէտք է իսկոյն Պոլիս վերադառնամ... վաղը մէկէ աւելի ժամադրութիւններ ունիմ հոն:

Արդարեւ շատ կարճ եղաւ այցելութիւնը: Յետոյ ըմբիկ Սեթեան զուրգուրազին համբուրեց երկու աղջնակները եւ ինքնաշարժ մտնելով հեռացաւ «Եղեւիններու Վիլլայէն»:

— Եկէ՛ք, սիրելի տղայք, ըսաւ Տիկ. Բանիկեան, ուզելով մնղմացնել այս առաջին բաժանումին վիշտը: Եկէ՛ք որ ձեր ընկերները ներկայացնեմ ձեզի: Մա միջոցիս անոնք հաւաքուած են պատշգամբի վրայ: Հիւանդապահուհիին հսկողութեան տակ կէսօրուան իրենց հանգիստը կ'ընեն անոնք:

Մանուշ եւ Սիրարփի հետեւեցան Տիկ. Բանիկեանի: Անոր նստելէն մտան անոնք տնտակ մը երկար պատշգամբ: Այդ պատշգամբի վրայ երկարած էին երեսուկ մօտ իրենց տարեկից մանկերը եւ աղջիկները:

— Կը տեսնէ՞ք թէ որքան խելօքիկ են աւուրներ, շարունակեց տնօրէնուհին բարի ժպիտով մը: Հոնգիստի ժամն է հիմա: Քանի մը վայրկեանէն Օր. Մալիկէն ելելու նշանը պիտի տայ եւ բոլորը մէկ մօտակայ պուրակը պիտի երթան մինչեւ իրիկուկէ խաղալու եւ զուարճանալու համար:

Երկու բարեկամուհիները աչքերնին դարձուցին սպիտակագգեստ երիտասարդ աղջկան վրայ որ Օր. Մալիկէն կոչած էր Տիկ. Բանիկեան եւ միասին զսպնիք խնդուկ հիւ մը: Իրենց սառտիկ տոգուած դէմքերը իրարու կողմ դարձան անծխազին: Հիւանդապահուհիի ճերմակ գլխաւորի տակ ճանչցած էին անոնք Օր. Մեկինէն, եւ խոնք գարիկներուն սիրտը սկսաւ ուժգնօրէն տրոփել զարմանքէն եւ սարսափէն:

— Տէր Աստուած, Տէր Աստուած, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը, ըսաւ Մանուշ, երբ քիչ վերջ Սիրարփիի հետ մտան իրենց յատկացուած սենեակը:

— Պէտք է լուր տալ ծնողքիդ, պատասխանեց Սիրարփի: Պէտք է բացատրել անոնց որ չես կրնար մնալ հոս:

— Իրաւունք ունիս... Օր. Մեկինէի իշխանութեան տակ իյնալու գաղափարը ստուիւմ կը պատճառէ ինծի: Եթէ անոր քով մնամ, անպատճառ նորէն կը հիւանդանամ:

Մանուշ աճապարանքով բացաւ պայուսակը, գրելու համար պէտք ունեցածը հանեց անոր մէջէն, եւ սեղանին առջեւ նստաւ: Տեղադրուելով սկսաւ գրել նամակը, որուն մէջ մայրիկէն կը խնդրէր խելօյն զաւ առնել զինքը, պարզելով իր այս խնդրանքին տեղի տուող պատճառը: Կը պատրաստուէր ստորագրելու նամակը, երբ ուսին վրայ ձեռք մը ծանրացաւ...: Վեր առաւ աչքերը եւ իր քով կայնած տեսաւ Օր. Մեկինէն...: Կ'երեւի անշուշտ թանալով դուրը ներս մտած էր եւ Սիրարփի ատեն ունեցած էր անոր ներկայութիւնը յայտնելու իրեն:

— Այդ նամակը ինձի տուէ՛ք, ըսաւ երիտասարդ հիւանդապահուհին հաստատ ծայրով մը: Ինձի համար աւելորդ է կարգալ գայն, վասն զի գիտեմ անոր պարունակութիւնը... աւելի լաւ է իսկոյն կրակը նետել գայն:

Եւ թուղթը առնելով չորս կտոր ըրաւ եւ նետեց փառարանին մէջ ուր վառեցաւ եւ շուտով մօխիքի վերածուեցաւ: Յետոյ, որովհետեւ Մանուշ եւ Սիրարփի զայրացած կը բողբոջէին, բաղցր ձայնով մը լռեցուց զանոնք:

— Ինչո՞ւ թշնամիի աչքով կը նայիք ինծի, սիրելի պտղիկներս, ըսաւ ան: Հաւատացէ՛ք որ ձեր բարիքը միայն կը բաղձամ: Իրաւ է թէ ցաւալի պարագաներ գէշ ճանչցուցին զիս ձեր տուններուն մէջ: Անմղ մը ամբաստանեցի եւ այդ բանին համար շատ կը խղճահարիմ: Բայց այն խղճալի կացութիւնը որուն մէջ կը գտնուիմ, ներողամտութեան պէտք է արժաւացնէ զիս: Մայրս զոր կը պաշտեմ, ամիսներէ ի վեր հիւանդ է եւ այնքան մտատանջ եմ անոր առողջութեան մասին որ զրեթէ կորսնցուցած եմ համբերութիւնս եւ դատողութիւնս: Եթէ բժիշկ Սեփեանի իմացնէք հոս ներկայութիւնս, ան ալ պիտի դիմէ Տիկ. Բանկեանի եւ տեղս պիտի կորսնցնեմ: Կ'ուզէ՞ք որ հիւանդ մայրս վերջոյն եւ զրկանքէն մեղանելու դատապարտուի: Ձեր գլխաւորութեան է որ կուտամ կ'ընեմ եւ ձեր պատասխանին կը սպասեմ:

— Ձէի գիտեր որ այդքան ցաւալի վիճակ մը ունիք, ըսաւ Մանուշ որ աւանդաբար յուզուած էր հիւանդապահուծիին խօսքերէն:

— Կ'ը տեսնէք, սիրելի տղարս, որ ճակատագիրս ձեր ձեռքն է, շարունակէ՛ք Օր. Մելինէ: Կը խնդրեմ ձեզմէ միայն որ զիտ բնաւ չի ճանչցած նկատէք: Չափազանց է արդեօք խնդրանքս:

— Ո՛չ, ըսաւ Սիրաբիի, որուն բարի սիրտը յուզուեցաւ խկոյն:

— Կը խոստանա՞ք ինծի ձեր ծնողներուն բնաւ չյայտնել զիս հոս գտած ըլլալնիդ:

— Կը խոստանանք, ըսին երկու աղջնակները միաբերան:

— Ազնիւ պտղիկներ էք, յաւրեց Օր. Մելինէ ձայնով մը որ յուզումէն խեղդուած էր կարծես... Մի՛ մոռնաք որ հոս Օր. Մելինէ չկայ: Ամէնուն համար Օր. Մալինէ կը կոչուիմ ես:

Հիւանդապահուծին դուրս ելաւ սենեակէն արագ քայլերով... Կարծես դժուարաւ կը զգայի արցունքները: Մանուշի սիրտը շարժեցաւ:

— Կեղծ Օր. Մելինէ, ըսաւ ան: Սիրայօժար կը ներեմ իրեն ինծի բրած չարիքը: Շատ դժբախտ կ'ընեալ ան:

— Այո, ըսաւ Սիրաբիի: Լաւ բրինք լուծիւն խոստանալով իրեն: Այնպէս կը կարծեմ որ ամէն բան պիտի ընէ ան, մեր հոս անցուցած օրերը հաճելի դարձնելու համար մեզի:

Ձեր խաբուեր աղջնակը: Յաջորդող օրերը այնքան հաճելի անցան Մանուշի եւ Սիրաբիի համար որ շատ խանդավառ նամակներ գրեցին անոնք իրենց ծնողներուն:

Օր. Մալինէ որ մասնաւորապէս կը զբաղէր հիւանդ տղոցմով, շատ քիչ յարաբերութիւն ունէր երկու աղջնակներուն հետ եւ անոնք ներքեապէս գոհ էին այդպէս ըլլալուն համար: Իրենց վրայ հակելու պաշտօն ունէր մանկամարդ ուսուցչուհի մը, Օր. Գեղուհին, որ ինք ալ նոր եկած էր Եղեւիններու վերջան:

Կ'արողական աշխատութիւնը շատ պզտիկ տեղ մը կը բռնէր օրուան ծրագիրին մէջ: Բայց որովհետեւ ամբողջ պտոյտները Օր. Գեղուհիի առաջնորդութեամբ տեղի կ'ունենային, տղաքը օրուան մեծ մասը անոր հետ կ'անցընէին:

Օր. Գեղուհի պաշտուած էր իր աշակերտներէն: Կը պատմէր ան սիրուն հէքեաթներ, միշտ գուրբթ էր եւ վառվառ:

Հաճողք մըն էր անոր ըլլալ: Սիրաբիի եւս խումբին սիրելին էր: Վարժուած ըլլալով խաղալ շատ մը քոյրերու եւ եղբայրներու հետ, շատ նարպէկ էր ան ամէն առնակ խաղեր կազմակերպելու մէջ: Անմիջապէս որ խումբին մէջ երեւէր ան, դժմօքը որ ախտութեամբ կը շողային:

— Ահաւասիկ մեր արեւի ճառագայթը որ կուգայ, կ'ըսէր Օր. Գեղուհի բարի ժպիտով մը: Շուտ, Սիրաբիի: Ջուարճալի ծրագիր մը գտնենք կէսօրէն վերջի համար:

Եւ ամէնուն ահեարկը կը յառէր իրենց նոր ընկերուհիին վրայ:

Հանգստանալու եւ կամ դարձանուելու համար հոն գտնուողներուն մէջ կար Սիսի Սրագեան, տաաւ տարեկան Պէյօղուցի աղջնակ մը, որուն ծնողքը ժամանակ չունէին գալ զինքը տեսնելու, որովհետեւ շատ աշխարհիկ կեանք մը կ'ապրէին: Արշակ Թուրքան, տասնութիւն տարեկանի մօտ տղայ մը, որ իր ընկերներուն պէս չէր կրնար խաղալ եւ քայլել, որովհետեւ ամիսներէ ի վեր գանի մէջ առնուած էր սրունքը: Անի Արեւեան, սեւաչուի թրագեղ աղջնակ մը, որ այնքան նուրբ եւ փափուկ էր որ ամէն վայրկեան երկու կտոր պիտի ըլլայի տաաւորութիւնը կ'ուտար:

Ն Ա Մ Ա Ն Ա Փ Ր Ի Կ Ե Է Ն

ՎԵՑԵՐՈՐԴ Ն Ա Մ Ա Ն

Դրեց՝ ԱՐԱՄ ԹԱՅՅՈՒՐ

Սիրելի ընկերները Պարեգի, կը յիշէք անշուշտ, նախորդ նամակովս օծի մը պատմութիւնը ըրեր էի: Օձը բերտը էրին ինքնաշարժ, մորթը առնելու համար: Տօթ. Սմիթին ըսածին նայելով ան եղբերու մը կլլած էր: Իրաւ ալ, երբ տուն տարինը եւ հոգիս ու տօթթօրը զայն տեղացիներուն տալով մորթը սկրթեցին եւ փորը բացին մետած եղբերու մը ելաւ անկէ: Բայց օծի մաւսին ալ պիտի չխօսեմ, հիմա շարունակենք մեր նամական, ղէպի անտառ: Օձը ինքշարժին ետեւը դրինք եւ քիչ ետքը մոռցանք զայն արդէն: Տակաւին անտառ մտած էինք, եւրապիկան ըսաւ.

— Եթէ մուլը կոխէ ալ չենք կրնար վերադառնալ:

— Տեսար որ ես որ մէկ բանէ կը վախնամ. ըսէ:

— Բայց մուլ անտառը ոչ մէկ բանի կը նմանի, ըսաւ:

Ինքնաշարժը սրարշաւ կը յատաշանար:

— Եթէ կ'ուզէք այսօր շատ խորները չի յատաշանար, ժամը եօթին կը մթնէ այս կողմերը. վաղը կամ միւս օր կ'երթանք, ըսաւ Տօթ. Սմիթ:

Հայրս առարկութիւն չորաւ, բայց ես անմիջապէս ըմբոստացայ եւ ըսի.

— Ո՛հ ոչ, երթմանք:

Շիտակը ըսելու համար, մէջս քիչ մը վախ կար. բայց չէի ուզեր եւրապիկային առջեւ պոստիկ մնալ:

Որոշում տրուեցաւ յատաշանար:

Ես ինքնաշարժին խորը թաղուած էի եւ կ'երեւակայէի գանգաւ գազաններ, առիւծ կամ գայլ, բայց շատ հետաքրքիր էի տեսնելու ընծառիւծը որ օրինակ Յետոյ, անտառէ կը նկատէի որ մուլ էր եղած, մենք ստիպուեցինք էինք անտառ մնալ, վայրի գազաններու յար-

ծալցումին ենթարկուեցինք եւս:

Յանկարծ ինքնաշարժը զօրաւոր ցնցում մը ունեցաւ եւ ես գրեթէ ցատկեցի տեղէն արթննալով կէս բուն վիճակէս:

— Բիւլմէթը բարձրացուր շո՛ւտ, կը լսուէր Տօթ. Սմիթին ծայրը:

— Ի՛նչ կայ, ի՛նչ եղաւ, ըսի ես քիչ մը սարսափած:

— Ձէի յուսար որ հոս, այս անպիտան գազաններուն կրնայինք հանդիպիլ, ըսաւ տօթթօրը:

Ինքնաշարժը ահռելի արագութեամբ կը սուրբար:

— Տե՛ս, տե՛ս, ըսաւ Խաւրապիկան ինծի, տե՛ս, տեսար ընծառիւծ մը, պոստիկ է, բայց ինքնաշարժին ետեւէն կը վազէ:

Ետիս դարձայ, ի՛նչ տեսնեմ, գազան մը. նախ գայլի մը նմանցուցի, բայց գայլը ուրէն տեսած պիտի ըլլայի որ... ինքնիքնեւ. երեւակայութեանս մէջ, առանկ կենդանիներ կը պատկերացնէի, ընծառիւծին պատկերը միայն տեսնէի. ես միւս կողմէ կը կերպարանքը ունէր, կամ աւելի ճիշդ յովազի կը նմանէր, մորթը գեղեցիկ է եւ յարգի:

— Եթէ ինքնաշարժին հասնի կրնա՞յ մեզ տապալել, ըսի Խաւրապիկային:

— Կրնայ, ըսաւ ան:

Դէմքին վրայ ծիծաղի պէս բան մը կար, անոր համար լուրջ չնկատեցի իր խօսքերը, բայց սկսայ վախնալ:

Տօթ. Սմիթ նորէն գործի լծուեցաւ: Ինքնաշարժին ետեւ անցաւ, բովի պատուհանէն հրացանը երկարեց եւ առանց երկար բարակ մտածելու սկսաւ կրակել միեւնոյն ատեն խօսեւով:

— Այսօր մեր գործը որսալով պիտի անցնի:

Շատ հետաքրքրական էր

այդ պահը: Դուր երբեք ես թարկուած էք չեմ գիտեր սա իմ զգացման յուզումներուս որ սարսափով թէ խանդավառութիւնով կը համալէր զիս:

Տօթթօրը, կրպից, բայց կենդանին աւելի կատաղած կը վազէր... Մէկ, երկու երեք, գնդակները կը տեղային, բայց ամէնքն ալ վրիպեցան, սոսկալի գազանին բովէն անցան: Պահ մը ընծառիւծը շուարեցաւ, կանգ առաւ, սկսաւ ոռնալու նման ծայները հանել:

— Վերաւորուեցա՛ւ, ըսի ես հետաքրքիր:

— Չեմ գիտեր, ըսաւ տօթթօրը, եւ ինք այ դադրեցուց հրացանագութիւնը եւ խնդրեց հօրմէս որպէս զի ինքնաշարժը կամաց տանի: Կենդանին ղէպի աչ ուղղութիւնը փոխեց յայնկարծ եւ սկսաւ ղէպի ժայռու մագաղանները յառաջանալ, ան կը կարող եւ ոռնոցներ կ'արծալէր:

— Վերաւորուած է, ըսի ես ուրախ, բայց իրականին մէջ սիրտս կը ցաւէր, համակրած էի այս կենդանիին:

— Կարծեմ պազանը էզ էր, ըսաւ տօթթօրը:

— Ինչէ՛ն հասկցաք, ըսաւ հայրս:

— Պոտալու ծնէն:

Ինքնաշարժը կեցած էր:

— Ճիշդ այդպէս պատահեցաւ, ասկէ բանի մը տարի առաջ: Ուրորդները էզ լէօքարտ մը սպանեցին էին, զիրցնի զայն խնլ արուին ձեռքէն որ եկեր էր անմիջապէս եւ չէր թողած որսորդներուն տանիլ էգը: Մինչեւ ատուտու եւ օրեր հսկեր էր անոր բով:

Այս պատմութիւնը իմանալով աւելի յուզուեցայ:

Ընծառիւծը կորսուած էր մեր տեսողութիւնէն, բայց անոր ոռնոցները կ'իմացուէին զեւ: Մուլին չի մնալու համար այդ օր ետ դարձանք եւ տուն եկանք: Առաջիմ ցտեսութիւն, սիրելի ընկերներ...:

ՄԵՐ ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋՐ

ԹԵԼԵՎԻԶԻՑԻՈՆԻՆ ՊԱՐԶ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

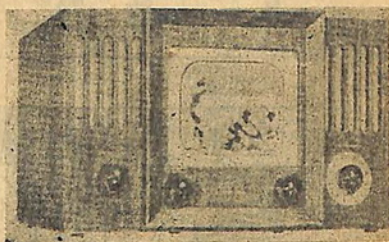
Մէկ երկու տարիէն, մեր առեւերուն մէջ ալ պիտի ունենանք քիլիվիզիօնի գործիքներ, ինչպէս որ այսօր ունինք ձայնասփիւռի (ռաւիօ) գործիքներ:

Եւ ըստյայի ու Սմերիկայի մէջ ժամաւանդ, օկոած է տարածուիլ թէլէվիզիօնը: Միայն թէ առայժմ շատ հետու երկիրներու հետ կարելի չէ եղած կապել զայն: Քաղաքէ քաղաք, կարճ աւիքներով կը փոխանցուի ան:

Բայց, դիտէ՛ք թէ ինչ է թէլէվիզիօնը և ինչպէ՞ս կը գործէ: Այսօր հասկնալի ու պարզ ձեւով մը բացատրել կ'ուզեմ զայն ձեզի:

Թէլէվիզիօնը շատ կը նմանի ձեր տուններուն մէջ գործածուած ձայնասփիւռին (սե'ս, այս եօրն պոսկիրը): Անոր վրայ, աւելի բան մը ըլլալով, կայ նաեւ քառակուսի ձեռմակ ապակի մը: Երբ թէլէվիզիօնի գործիքին կոճակը դարձնէք, ոչ միայն ձայնասփիւռին պէս կը լսէք երգ, խօսակցութիւն, նուազ, այլ նաեւ քառակուսի ապակիին վրայ ալ, չորժանկարի պէս կը տեսնէք երգողները, խօսողները, նուագողները: Տեսակ մը ձայնաւոր շարժանկար, որ ձեր տունին մէջ կ'ունենաք: Աշխարհի շատ մը կողմէրէն կը լսէք - և կը տեսնէք շատ մը բաններ, պզտիկ կոճակ մը դարձնելով միայն:

Այս հիմանի վրասը 20 տարի առաջ եղած է: Բայց Ամերիկացի ու Եւրոպացի գիտուններ կ'աշխատին զայն կատարելագործելու համար: Ամերիկայի մէջ երեք տարիէ ի վեր բաւական տարածուած է ան: Փրանսայի մէջ ալ նոյնպէս:

Քիլիվիզիօնի տուր որ ձայնասփիւռին կը նմանի

Թէլէվիզիօնին դժուարութիւն տուող մասը դիտէ՛ք թէ որն է: Պատկերներուն և նկարներուն քաղաքէ քաղաք փոխանցուիլը: Զայնը, երգը, ձայնասփիւռով կը փոխանցուի արդէն ինչպէս դիտէ՛ք: Բայց պատիւերը փոխանցելը շատ դժուար է:

Ատրկա ալ պարզ կերպով մը բացատրեմ ձեզի:

Բառիօպայաններուն պէս, թէլէվիզիօնն ալ կայաններ ունի: Այդ կայաններուն մէջ կա տարուող տեսարանները ելեկտրական ուժով կը ղրկուին տուններուն մէջ զանուող թէլէվիզիօնի գործիքներուն:

Ենթադրենք թէ Իսթանպուլի մէջ կայ թէլէվիզիօնի կեդրոն մը, ու հոնկէ պիտի երգէ Բարիդէն նոր Իսթանպուլ եկած հայ երգչուհի Օր. Իրիս Պիւլպիւլեանը: Անոր երգած պահուն զօրաւոր միքրօֆօններ կ'ամփոփեն անոր ձայնը: Բայց միեւնոյն տեսն ալ մասնաւոր լուսանկարչական գործիքներ անդադար կը լուսանկարեն զայն: Օրիսը Պիւլպիւլեանի թէ՛ ձայնը և թէ նկարները կը փոխանցուին ելեկտրական ուժին ու կը տարածուին ամէն կողմ: Միայն թէ լուսանկարները ամբողջութեամբ չեն կրնար անցնիլ ելեկտրական հոսանքին:

Այդ լուսանկարներուն ամէն մէկը կը դիւրածուին հորիզոնական կերպով կտրուած դիւծերու: Եւ ամէն մէկ գիծն ալ կը վերածուի բազմաթիւ կէտերու: Ելեկտրական ուժը այդ կէտերը, ու կէտերէն կազմուած դիծերը կը փոխանցէ հետուններուն: Այդ կէտերը և դիծերը դարձեալ իրարու քով ու իրարու վրայ աւելնալով, ձեր տունի թէլէվիզիօնի գործիքին վրայ կը ցուցնեն Օր. Իրիս Պիւլպիւլեանի պատկերը:

Թէլէվիզիօնի կեդրոնին մէջ լուսանկարող

Քիլիվիզիօնի
պոսկիները
բաւոյ
միմեան

ՊԱՀԱՊԱՆ ՇՈՒՆԸ ԵՒ ՄԵՆԱԿԵԱՅԸ

ԳԻՏ՝ ԿԱՊՈՅՏ ՀԱՆՍ

Շատ տարիներ առաջ, մարդ մը կ'ապրէր (երան վրայ, պղծ-տիկ տնակի մը մէջ: Մարդը մէկը չունէր, առանձին էր, բայց կը սիրէր միս մինալը սպրիլ: Ան ունէր սակայն տա-րօրինակ թռչուն մը: Այս թռչ-նունը շատ զարմանալի սովորութիւններ ունէր: Գոյնը մոխրագոյն, փետուրները եր-կար եւ բարակ, մետաքսի պէս էին: Կտուցը կարմիր էր, ոտ-քերը երկար եւ գորշագոյն:

Ան տրուում երեւոյթ մը ունէր ու միշտ կը թառէր տը-նակին առջեւ գտնուած ժայռի ցից կատարին եւ լուռ ու մունջ կը դիտէր շուրջը: Երբ իրիկունս ըլլար, տիրոջը ունե-րուն վրայ կը թառէր, աչքերը անոր աչքերուն կը յառէր եւ այդպէս կը մնար: Մենակեաց մարդը կը հասկնար թէ իր սիրական թռչնիկը անօթի է. անոր պոստիկ ձկնիկներ կու-տար, անշուշտ ծովագերէն կ'որար:

Այս թռչունը պահապան շունի մը կը նմանէր: Երբ ու-րիշ թռչուններ իրեն կամ տը-նակին մօտենային, թեւերը կը բանար ու կը յարծակէր անոնց վրայ: Յետոյ, մարդը քնացած միջոցին, երբ շշուկ մը լսէր կամ վայրի կենդանիի մը մօ-տենալը գուշակէր, տխուր ու երկար եւ շատ տարօրինակ

ծայրներ կը հանէր: Այն ատեն, մենակեացը կ'արթննար, հրա-ցանը առած դուրս կը վազէր, ու եթէ վտանգաւոր դէպք մը պատահէր, անշուշտ ինքզինքը կը պաշտպանէր:

Օր մը, շատ տաք էր: Մե-նակեացը որսի գացեր էր. Սի-րագուն, այսպէս կ'անուանէր զայն մարդը, անծայն եւ տըր-տում, իր սովորութեան մա-մածայն, հսկեց տնակին վրայ իր թառին վերելէն: Չմոռնա՞մ ըսելու որ ան հոն եղած ատեն ո'չ մէկ կենդանի կը համար-ծակէր մօտենալ: Բայց այդ օր-օրը շատ տաք էր, հեղձուցի-լ տաք մը: Խեղճ թռչունը եր-կար սպասեց իր տիրոջը, բայց ան ուշացաւ: Ծովը քիչ մը վարն էր, եւ Սիրագուն շատ կ'երազէր անոր ալիքներուն վրայ թառիլ ու զովանալ, սա-կայն չէր ուզէր մինակ թռ-չուն տունը, իր տէրը չէկա՞ծ: Բայց երկար սպասումներէ ետ-քը, այլեւս չսպասեց ու թռաւ եւ ծովուն ալիակներուն վրայ բազմեցաւ: Այդ միջոցին, օձ մը սողալով եկաւ ու տնակէն ներս մտաւ, եւ բազկաթողին տակը կծկուեցաւ նստեցաւ: Սիրագունը երբ վերադարձաւ, թռիչք մը կատարեց տնակին վերեւ եւ հասկցաւ թէ տէրը չէր եկա՞ծ: Ան ներս մտաւ տը-նակէն, իր ամանին մէջ դըր-

ուած ջուրէն ուսկի մը խմելու: Այդ միջոցին, բազկաթողին տակէն լսեց թեթեւ շշուկ մը: Թռչունը չկրցաւ տեղը ճշդել, եւ անհանգիստ, թռիչքներ կա-տարեց ու վերջապէս տեսաւ օձը: Անմիջապէս յարձակումի անցնիլ ուզեց, բայց իրեն հա-մար դժուար էր մինչեւ օձին գտնուած տեղը թաթը երկա-րել, յետոյ, դիւրին չէր անոր հետ կռուիլ:

Բայց տէրը կուզար արդէն: Սիրագուն դուրս խոյացաւ տնակէն եւ վտանգի նշաններ ցոյց տուաւ, հանելով շատ տխուր ճիւղեր: Յետոյ դէպի մենակեացը թռաւ քանի մը անգամ եւ տնակ վերադար-ձաւ: Մարդը հասկցաւ թէ գէշ բան մը պատահած էր: Զգույշ բայլերով յառաջացաւ դէպի տնակ, հրացանը պայթեցնե-լու միշտ պատրաստ: Սիրա-գուն չէր հանդարտած սակայն միշտ կը թռէր տիրոջը շուրջը եւ դէպի բազկաթողը: Մենա-կեացը երկար ատեն չտուգեց օձին պահուրտած տեղը, բայց վերջապէս տեսաւ զայն: Օձը դիրք բռնած եւ յարձակելու պատրաստ էր, սակայն մարդը բաշեց հրացանը եւ լաւ նշա-նաւորեցաւ սպաննեց օձը:

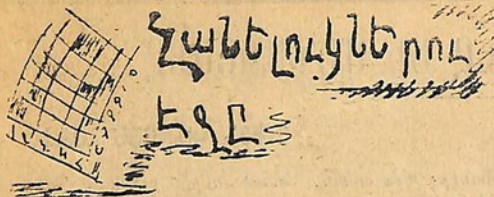
Մենակեացը համբուրեց իր սիրական թռչունը, եւ Սիրա-գուն զոհ եւ ուրախ, անոր շուրջը դարձաւ:

գործիքը, որքան շատ մասերու բաժնէ պատ-կերը, այնքան լաւ կ'երեւի ցոյց տրուած նկարը: Այդ լուսանկարող մեքենան ալ ներ-կայացուցած ենք ձեզի առջի էջին մէջ:

Գիտունները հիմա կ'աշխատին հնարի աշխատի լուսանկարող մեքենաներ, որոնք տ-մէն մէկ պատկերը կարենան 2000 հարգոնա-կան մասերու, այսինքն գիծերու, բաժնել:

Երբ յաջողին շինել այդպիսի լուսանկարող մեքենայ մը, այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ աշխարհի ամէն կողմերէն լսել ու տեսնել ներկայացուցներ, նուագահնչողներ, բռնա-խօսութիւններ, մարզական մրցումներ, ամէն կարգի տեսարաններ, ձեր տունին թէլէֆոնի գործիքին տէրջացով:

ԳԻՏԱԿԱՆ

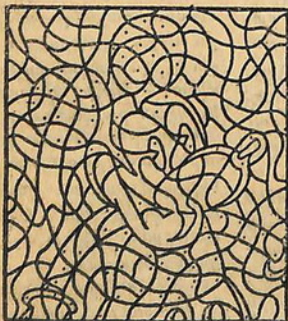

ՀԱՆԵԼՈՒԿ ԹԻԻ 68Ի

Ութը գիրով բառ մըն նմ ես
 Բայց մէջս չո՞րս բառ կը գտնես:
 Երբ առջի չորս գիրս ժողվես:
 Ինքիզինքդ հարուստ կ'ընես:
 Իսկ երբ վերջի չորս գիրս ժողվես
 Սուրբ Գրիգորին հայրն եմ ես:
 Հինգերորդ ու վեցերորդով
 Դերանուն եմ անձնականով,
 Իսկ գիրերովս վերջին երկու
 Ջուրի աղբիւրն եմ լոնսերու:
 Ամբողջ բառս վանկով երեք
 Հարուստ կ'ընէ ձեզ, երբ դուք
 Մէջս դրամ ամէն իրկուն
 Երբ հայրիկը դառնայ իր տոն:
 Դառնէ տեսնեմ հիմա դուք զիս
 Որ նուէր տամ ձեզ գալ ամիս:

«ՊԱՐՏԵՉ»-ի ԸՆԹԵՑՈՂ ՄԸ

ՄԱՍԿԱՆԿԱՐ ԹԻԻ 68Ի

Այս պատկերին մասնիկները ներկելով, կրնա՞ս
 լա՛ն նկար մը երեւան հանել

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՕՍԱ. ԹԻՓԷԼԻ.— Հաւանական է որ ձեր
 խաչքառը հրատարակուի երկու թիւ վերջ,
 որովհետեւ կարգի դրած ենք մեզի ղրկուած
 շատ մը խաչքառեր:

ԵՒԳԻՆԷ ԻԻԹԻԴՅԱՆ.— «Եղծին կուտը»
 ծանօթ է ամէնուն: Նոր բաներ գրեցէք ու
 ղրկեցէք որ հրատարակենք: Իսկ ձեր հաւաքած
 զուարման լիբները կը հրատարակենք ասկէ
 վերջ ձեր անունով:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻԻ 68Ի

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

ՅԱՐՈՒԹԱՆ ՖԱՆԿՈՒԹԵՐԵԱՆ

Հորիզոնական.— 1.— Կենդանիներու ծնո-
 րը, 2.— Աման, 3.— Հին ծայնարկութեան մը
 նախապէր, 4.— Շատ սովորական նստարան
 մը:

Ուղղահայեաց.— 1.— Մկան, 2.— Նոյն
 ամանը, 3.— Հայերէնի այբուբենին գիրի մը
 անունը, Գործածական ծայնարկութիւն մը, 4.—
 Գիշերը հաւերը եւցերեկն ալ միւս թուոն-
 ները անոր վրայ հանգիստ կ'ընեն:

ԼՈՒԾՈՒՄ ՆԱԽՈՐԴ ԹԻԻԻ

ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Լուծում Նիկողոս Քիզեանի խաչքառին
 Ուղղահայեաց.— 1.— Անահիտ. Օր 2.—
 Բա. Սրտ 3.— Այն. Ափ. Իսկ 4.— Յիշատակ
 5.— Լա. Ետին 6.— Նիւ. Բոյէ 7.— Աս.
 Բայ (Լար) 8.— Նաւաստի. Բի (Իր) 9.— Ան.
 Մաղ 10.— Կարենալ:

Հորիզոնական.— 1.— Արայ. Քանակ 2.—
 Նայիլ. Սա 3.— Նշանանոր 4.— Հա. Իսա
 5.— Ստիլ. Սան 6.— Տախտ. Ատնա 7.—
 Կիւր 8.— Օգի. Նոր 9.— Պարապ 10.— Ակի.
 Էլիզ:

Լուծում Նիկոնի Իսիւնեանի խաչքառին
 Հորիզոնական.— 1.— Փապար 2.— Քոն
 3.— Տակ:

Ուղղահայեաց.— 1.— Ասպար 2.— Քառ
 (Տար).— 3.— Էակ:

Լուծում քուսաղի.— Առաջարկուած թի-
 ւերը պէտք է այսպէս շարել, 1700 գումարը
 ստանալու համար:

2 1 5

6 4 6

8 3 9

1700

ՃԻՇԴ ԼՈՒԾՈՂՆԵՐ ԵՒ ՆՈՒԷՐ ՇԱՀՈՂՆԵՐ

«ՊԱՐՏԷՋ», Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂ ՇՐՋԱՆԱԽԱՐՏՆԵՐ

Նախորդ թիւի հանկուկները
փնջը կերպով կրցած են լուծել միայն
հետեւեալները, որոնք կ'ստանան
մէյ մէկ նուէր:

Գաւթգիւղի Անարատ Յղութեան.—
Մանիշակ Սարափեան:

Էսաեան վարժարանէն.—Ալիս Սալ-
թան, Անահիտ Իբրեմեան, Ալիս Մի-
րիկոյլու:

Բանկալիքի Մխիթարեան վարժարա-
նէն.— Վաղարշակ Փէնպէն:

Նուէրները ստանալու համար
դիմել կէս օրերէ վերջ Օգոստոս 11ի
Ուրբաթ օրուրէ սկսեալ Պարսէզի
խմբագրատունը:

ՋՈՒԱՐՋԱՆԻՔՆԵՐ

Հաւաքեց՝ ԱԼԽՍ ՄԻՐԻԿՈՂԼՈՒ

ՎԵՆԵԼԻ՝ ԼՈՒԷ Ի ՄԻԹԻ...

Տղան.—Դպրոցի փափաք չունիմ,
չեմ ուզեր երթալ:

Հայրը.— Առանց դպրոցի գիտե՞ս
թէ օր մը ինչ կ'ըլլատ, խոշոր ա-
կանջներով ու խոշոր բերանով ա-
ւանակ մը:

Տղան.— Աւելի լաւ, շատ կ'ուտեմ, շուտ կը
լսեմ:

ԵՐԿՐՈՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

- Ի՞նչ կայ, ինչո՞ւ այդքան տխուր ես:
- Մեծ մայրիկս մեռաւ: Շա՛տ կը սիրէի...
- Մե՛ղք: Ի՞նչ էր հիւանդութիւնը:
- Կրիփ:

Սամաթիյ Անարատ Յղութեան վարժարանի շրջանաւարտներ
որոնք «Պարսէզ» կը կարդան սերով եւ հետաքրքրութեամբ:

- 1.— Էրիկ Կիլիսեան, 2.— Ալիս Կարապետեան, 3.—
Գեորգ Շեհնա, 4.— Սեմա Իլինեան, 5.— Նուրիցա Մու.
թաթ, 6.— Սիլվա Արման:

— Ե՛հ, հոն չէ, այնքան կարեւոր հիւան-
դութիւն մը չէ եղեր:

ԱՆՀԱՍՋԱՆԴ ԳՈՅՐԻԿԸ

— Պատիկ քրոջը ինչո՞ւ համար «Մեռնիս»
ըսիր:

— Հոգ մի ընէր, հայրի՛կ, ան իմ խօսքս
ընաւ մտիկ չընէր:

Ն Ե Ր Կ Ի Տ Ո Ւ Փ Ը

(Շաբ. 7րդ էջէն)

կը հասունայ: Իրաւ է թէ կեանքին մէջ խուլ
ծնունդաւ ենք մեր բաղձանքներուն դիմաց,
եթէ ոչ ուրիշներուն տալու բնաւ միջոց չենք
գտնիր: Մի՛ լար նայիմ... մոռցի՛ր պարտաւ
բազիր եւ գացէք խաղացէ՛ք պարտեցէք:

Գոհարիկ գործազին համարոյնց կաթն-
տուն: Ժամէն աւելի ազաւային պարտեցը
խաղաց ան, քրոջը եւ զարմիկներուն հետ:

Դիւրին է գուշակել որ, անոր շրջագծեալը
բաւական բան կորսնցուց իր շքեղութենէն:
Կոշիկներն ալ ծեւէ ելան, քանի մը անգամ
ներ մտնել ելելով ջրակոյտերու մէջ: Իայց
Գոհարիկին միտքն անգամ չէր գար այլեւս
պարտիկ իր արդուգարտով: Իր ստնտուին վե-
հանձն շարժումը քաղցր լոյսով մը լուսաւո-

րած էր իր մանկական հոգին: Տարեդարձի
այդ օրը, ան ըմբռնեց որ բան մը փոխուած
էր իր սրտին մէջ:

Տուն վերադառնալէ վերջ, սեղանին վրայ,
աչքին դիմաց դրաւ ներկի համեստ տուփը:
Ամէն անգամ որ փափաքը կ'ունենար գոհա-
ցնելու իր մէկ քմահաճոյքը, կը բաւէր միայն
որ աչք մը նետէր բարի կաթնտուի նուէրին
վրայ եւ կ'զգաստանար իսկոյն:

Ամբողջ տարին մէկ կողմ դրաւ իրեն
տրուած դրամները: Երբ վերստին հասաւ իր
ծննդեան թուականը, սիրելի ստնտուին տա-
րաւ բուրդէ տարուկ վզնոց մը: Գեղեկուհին
լացաւ յուզումէն:

Ուրախութենէն կաս կարմիր կտրած, աղ-
ջնակը անվարան խոստովանեցաւ որ երբե՛ք
այսքան երջանիկ չէր զգացած ինքզինքը:

ՄԵՐ ՎՈՐԲԻԿ

ԶՐՈՉՆԵՐԸ

ՎՐՈՒԵՍԱԳԼՏՆԵՐԸ

ԻՆՉՈՒԻ ԿԸ ՍԻՐԵՄ ԱՊՐԻԼ

Կը սիրեմ ապրիլ, որովհետեւ մարդ էակը ապրելու համար ծնած է: Կենդանիներն ալ նոյն բանին համար աշխարհ եկած են, բայց մարդը իր խօսելու, խորհելու և զգալու կարողութիւններով անոնցմէ բարձր ըլլալուն, անոնց վրայ կ'իջիէ: Այս յատկութիւններուն շնորհիւ, ամէն մարդ փափաք մը կամ իղձ մը ունի:

Ամէն մարդ կ'ուզէ ուրիշներու օգտակար ըլլալ, շուրջիները երջանիկ տեսնել և անոնց զօրաքնութեան ընկերանալ, եւսայնու իսկ ամէն մարդ այս փափաքը իրականացնելու ուժ ունի: Ոմանք հոգեկան, ոմանք նիւթական, ոմանք ալ մարմնական պակասութիւններ ունին: Ասոր համար է որ կեանքի մէջ չեն կերտար երջանիկ ըլլալ:

Իսկ, մարդկային ուժը ամէն բանի կարող է: Կրնայ բոլոր դժուարութիւնները դիւրացնել:

Եւ, վերը յիշուածները իրականացնելու համար, միայն նիւթականի հոգը ունիմ: Իսկ, ինչպէս ըսի, մարդկային ուժը ամէն բանի կարող է: Եւ, այս բանը զիտալուս համար, կրցայ դանել պակասութիւններուն ճարը: Ամառները կ'աշխատեմ, պէտք եղած բաները կը հաւաքեմ և գումար, նպատակս իրականացնելու համար ուսումիս կը ծախսեմ:

Ահա ասոր համար կը սիրեմ ապրիլ որովհետեւ, ատենց ուրիշներու բեր ըլլալու, կըրնամ մարդկութեան օգտակար ըլլալու փափաքս իրականացնել, ու չեմ քաշուիր այդ ձամբուն վրայ ձախի քրտնքով շահած դրամս ծախսել:

Ամէն մարդու իրաւունքն է երջանիկ ըլլալ: Յաղոթութիւնն ալ մեր ձեռքն է:

Եւ աշխատիւ կրցայ բացատրել ապրելու հողից ունեցած սէրը: Մարդկային լիզուն, արգէշ, չի կրնար երբեք զայն պէտք եղածին պէս բացատրել:

Այս գրութիւնը գրող մոռցած էր ի զնի իր ստորագրութիւնը

“ՊԱՐՏԷԶ”Ի ԺԱՄԱՅՈՅՅԻ ԿՏՐՈՆ

Թ Ի Ի 4

Նուէրը ժանկու համար, այս կտրուկ-կտրուկ հետ պէտք է հաւաքել հաւաքել զիսկ զիսկ քու պատգամը կտրուկ-կտրուկ

Փ Ի Ս Ի Կ Ս

Փխիկ մը ունիմ աղուորիկ, Անունն է սեւուրիկ, երբ դպրոցէն վերադառնամ, Անոր թոք-եւ հաց կուտամ:

Երբ անօթի ան մնայ,

Կը յարծակի իմ վրայ:

Երբ դպրոցէն վերադառնամ, Քովս կ'առնեմ, կը քնանամ:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ԶԵՆՃԻՐՃԻ

Մաքրուեան վարձարան

11րդ դասարան

Ա Մ Ա Ռ Ը

Ամառը եկաւ թափ եւ աշխոյժ ամէն դիւ, Արեւը արտուն կանուխ ոսկիի պէս կը փայլի Կենդանիներն ձգելով իրենց ախոյ: Կ'երթան լծուիլ իրենց արօք:

Թուշները կը դայալային ծառէ ծառ, Երգելով իրենց պարն խաղաղաւ իսկ մրցիւններն ու մեղուն Աշխատասէրներն են ամէն Կենդանիներուն:

ՄԱՆԻՇՆԱԿ ՍԱՐՍՏՅԱՆ

Դաւթգիւղի Անարատ Յոգրեմէն

ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ-ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆՔ

Հարցում.— Երաժշտապետս պահելու համար ինձի աղօթագիրք մը տուած և պատուիրած որ որ եւ մէկուն չտամ: Դպրիւնընէ մէկը ուզեց զայն. տալ չեմ ուզիր, եթէ տամ, երաժշտապետս կը նեղանայ, ինչ ընեմ...

Պատասխան.— Անհիշա իրէքձեան (Լուսեան վարժարանէն).— Քանի որ երաժշտապետը ձեզի վտանգած է զայն, պէտք է ուրիշ մը տաք: Կարեւոր է ժիշտ բժշկագիրք ըլլալ այն անարկիաներուն կամ իրերուն հանդէպ, որոնք ուրիշի մը կողմէ ձեզի կը արուին պահուելու համար: Եթէ ձեզմէ ուզողը չտա կը խնդրէ, զոնէ երաժշտապետն հրաման առնելու էք:

Հարցում.— Հայրիկիս անունին օտոթով կ'ուզեմ նուէր մը տալ իրեն, բայց հարուստ չեմ...

Պատասխան.— (Յրանաւորի Լ... Կէտիկ-Փաշա).— Հայրիկը չիտ արեւի ուրախանայ անշուշտ բոլոր այդ մտածումով համար: Քանի որ հարուստ չես, կրնաս բոլոր մէկ ձեռագործք նուիրել: Օրինակի համար, բուրգէ վիշտը մը դրո ինքզ պիտի հիւսնես: Վտանգ եղիր որ հայրիկը չիտ արեւի գոհ պիտի մնայ, բարեւոր լիցի:

“ Պ ա ռ Տ Է զ , , ի ՓՈՔՐԻԿ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐ

Դիսե՛ք քե՛ն ո՛ւրդի արե՛ք և զնե՛ք

ՁԵՐ ԱՎՆՈՑՆԵՐԸ

Դիսե՛ք քե՛ն ո՛ւր արե՛ք և նորոգե՛լ
ս ա ք

ՁԵՐ ԺԱՄԱՅՈՑՅՆԵՐԸ

Ըսեմ ու լաւ միտք պահեցե՛ք

ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

Վաճառատուներ որ կը գտնուի
Պեյօղլու, Հարպիյե, Թան ու
Ենեի սինեմաներուն կից, Հա-
լաւեար ցաւսեսի քիւ 107/2

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ՓԱՓՈԿ ԵՐԵՍԸ

— Ձե՛ս գիտեր Վարդուհի, որ-
քա՛ն փափուկ է մայրիկիս երեսը:
Ամէն անգամ որ կը համբուրեմ կը
զգամ անոր փափուկ իւնը:

— Ի՛նչպէս կ'ըլլայ... Իմ մայրս
ալ քու մօրդ տարեկից է, բայց
մորթը այնքան փափուկ չէ:

— Օր մը համբուրած պահուս երբ
հարցուցի, ըսաւ թէ ամէն օր զէմ-
քը կը խնամէ ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՔՐԷՄ
կոչուած քրէմով մը:

— Իրաւ, ես ալ ըսեմ մայրի-
կիս որ զործածէ. ո՛ւր կը ծախուի
արդեօք:

— Հրանդ-Շաքրիկեանի ԲՈՒՊԻ
վաճառատունը, որ կը գտնուի Պէյ-
օղլուի Ս. Երրորդութեան փողոցը
թիւ 1—2:

B R E K F A S T

ՍՆՆԴԱՐԱՐ ԵՒ ԴԻՐԱՄԱՐՍ ՊԻՍԲԻՆԵՐԸ ԿԵՐՑՈՒՑԷՔ ՁԵՐ ԶԱՒԱԿՆԵՐՈՒՆ

ՊՐԷՔՑԱՍԹ պիսքիւները, ուրիշներու պէս ստա-
մոքսը չեն ծանրաբեռներ, չեն թթուեցներ:

ՊՐԷՔՑԱՍԹ պիսքիւիէն օրը միայն 3 հատ ուտե-
լով կը կշտանաք, կը սնանիք:

ՊՐԷՔՑԱՍԹ պիսքիւին պատրաստուած է միմայն
թեթեւ բուսական իւղով, ամէնաընտիր ալիւրով
եւ բանի մը ուժատու տաքերով:

ՊՐԷՔՑԱՍԹ պիսքիւին ամէնէն յարմար սնունդն է մանուկներու փափուկ
ստամոքսին համար:

ՊՐԷՔՑԱՍԹ պիսքիւին խիստ նպատակաւոր մար սնունդ մըն է նաեւ հի-
ւանդութենէ ազաքինողներու եւ ծերերուն համար, որոնց ստամոքսը քիչ
մը լեցուելով պէտք է բաւարար սնունդ ստանան:

Պրէքիսթ պիսքիւին լաւաչոյն է հիւրամեծարութեան համար ալ:
Պրէքիսթ պիսքիւին մեծ խնամքով կը պատրաստուի Իսթանպուլի
իր մասնաւոր գործարանին մէջ: Պրէքիսթ պիսքիւին կը ծախուի
բոլոր նպարավաճառներուն եւ շաքարավաճառներուն քով, թէ քի-
չոյով եւ թէ մասնաւոր ծրարներով:

Արլը մարգաւաճառանի:

ԶԱՅՏ-ԿԱՆԱՆ ՄԵՏԱՌԵՐՈՐԷ

